

Rijketeksten.org:

EEN SCHATKAMER VOL PRIKKELEND TEKSTMATERIAAL

Over de auteur

BRITT LIBOT

is communicatiemedewerker bij de Taalunie.

Onlangs lanceerde de Taalunie haar nieuwste platform: rijketeksten.org. Deze website biedt een zorgvuldig geselecteerde verzameling rijke teksten aan, die in de toekomst nog uitgebreid zal worden. Als bezoeker kan je filteren op genre, teksttype, domein, thema en leeftijd. Het doel van rijketeksten.org? Geschikte teksten voorzien om jouw taal- en zaakvaklessen mee te verrijken en je leerlingen te motiveren en te prikkelen – en zo aan de leesvaardigheid van je leerlingen te werken. Nu al nieuwsgierig? We nemen je mee doorheen het volledige verhaal...

Britt Libot

WAT ZIJN RIJKE TEKSTEN (NIET)?

De naam zegt het eigenlijk al zelf: rijke teksten zijn teksten die rijk en gelaagd zijn qua inhoud, thema, taalgebruik en woordenschat. Ze zijn het tegenovergestelde van verarmde teksten: teksten die

aangepast en vereenvoudigd zijn voor een bepaald publiek. Denk bijvoorbeeld aan een tekst die bol staat van de signaalwoorden, omdat het doel van de tekst nu eenmaal is om leerlingen signaalwoorden te laten inoefenen. Of aan een tekst met enkel enkelvoudige zinnen om tegemoet te komen aan het leesniveau van de leerlingen. Dit soort teksten zijn zelfs moeilijker om te begrijpen omdat ze meer capaciteit van het werkgeheugen vragen en omdat ze leerlingen de kans ontnemen om hun kennis en woordenschat te verbreden en te verruimen. Komt in een tekst bijvoorbeeld alleen maar het woord 'storm' voor, in plaats van 'tornado', 'windstoot' of 'orkaan'?

Dan krijgen leerlingen onvoldoende kansen om hun kennis van de wereld te verruimen en te verdiepen.

Rijke teksten daarentegen zijn teksten met een duidelijke structuur, origineel taalgebruik en een gevarieerde woordenschat: in de tekst komen zowel frequent als minder frequent gebruikte woorden voor. Er staan signaal- en verbindingswoorden tussen de zinnen, en de verschillende alinea's en hoofdstukken van de tekst vormen inhoudelijk een geheel. De auteur heeft de tekst geschreven omdat die iets te vertellen heeft of een bepaalde boodschap wil overbrengen, niet om een educatief doel te bereiken.

HET BELANG VAN RIJKE TEKSTEN: PRIKKELEN EN UITDAGEN

Maar waarom zijn die rijke teksten nu zo belangrijk? Wel, eerst en vooral zorgen ze natuurlijk voor een meer diepgaande en

uitgebreide kennis bij de leerlingen die ermee in contact komen. Maar daarnaast besmetten dit soort teksten ook met het zogenaamde ‘willenwetenvirus’: een honger naar kennis die elke leerkracht in haar of zijn leerlingen wil wakker maken.

Zo wekken rijke teksten interesse op door te spelen met taal en structuur – en dagen ze de lezer op een fijne manier uit. Ze maken nieuwsgierig, zetten aan tot actie en leren hen om tot oplossingen te komen. Dit is overigens kennis die niet enkel belangrijk is in de klas, maar die ook in het dagelijkse leven zijn vruchten zal afwerpen. Of, met andere woorden: kinderen en leerlingen die geprikkeld en uitgedaagd worden, zullen energieke en leergieriger naar de wereld om zich heen kijken – wat positief is op meerdere gebieden dan enkel in de klas.

HOE WERKEN MET RIJKETEKSTEN.ORG?

Je kan op heel wat verschillende manieren met het platform werken. Zo kan een rijke tekst het vertrekpunt zijn om te werken aan woordenschat en kennisopbouw, aan leesbegrip, en aan spreek- en schrijfvaardigheid – maar rijke teksten nodigen ook uit tot diep lezen, boeiende gesprekken en leren discussiëren.

Natuurlijk kan enkel jij als leraar het beste inschatten wat voor teksten jouw leerlingen

zullen boeien en motiveren, maar we geven alvast enkele tips mee om op verschillende manieren te kunnen werken met de rijke teksten die op het platform staan.

- Je leest met je leerlingen een rijke, wat moeilijkere tekst en selecteert er gericht informatie uit;
- Leerlingen lezen en vergelijken twee of drie teksten over eenzelfde thema met elkaar;
- Je werkt gedurende een periode binnen één breed thema en laat leerlingen verschillende teksten over dat thema lezen. Voorbeelden van brede thema's zijn: groei, conflict, toekomst, water, ...
- Je vergelijkt informatie uit verschillende teksten met elkaar en bespreekt op welke manier de informatie in de teksten wordt weergegeven en waar de verschillen en de gelijkenissen zitten.

KENNISDOEL EN PRIKKELENDE VRAGEN

Vooraleer je je rijke tekst in kwestie selecteert, is het belangrijk om te weten vanuit welk kennisdoel je wil vertrekken. Wat wil je bereiken door de rijke tekst aan te bieden en hoe ga je daar geraken? Inherent aan rijke teksten is dat ze prikkelende vragen oproepen over een bepaald thema, bijvoorbeeld: ‘Wat zou jij meenemen als je zou moeten vluchten uit je land?’ of ‘Hoe kan een dagboek helpen in moeilijke omstandigheden?’ Die prikkelende vragen

koppelen de voorkennis van de leerlingen aan de inhoud van de tekst. Wat weten leerlingen al? Wat vinden ze zelf? Welke nieuwe informatie biedt de tekst hun? Enkele eigenschappen van prikkelende vragen:

- Ze wekken nieuwsgierigheid op;
- Je kan ze niet beantwoorden door een stukje uit de tekst te kopiëren;
- Ze vragen om een combinatie van informatie uit verschillende delen van de tekst;
- Je krijgt ze voor de daadwerkelijke tekst, zodat je bij het lezen weet waarop je moet letten;
- Ze lokken interactie uit;
- Ze zijn duidelijk en helder geformuleerd;
- Ze zijn tekstonafhankelijk.

Denk er tot slot zeker ook aan om te variëren in je vraagsoorten: dit werkt motiverend en zet leerlingen aan om op verschillende manieren te durven nadenken.

ZO VIND JE EEN RIJKE TEKST VOOR JOUW LESSEN

Het platform werd ontwikkeld met gebruiksvriendelijkheid in het achterhoofd. De ontwikkelaars weten als geen ander hoe druk het leven van een leerkracht kan zijn – en zorgden er dus voor dat jij in enkele klikken dé perfecte rijke tekst voor jouw les kan vinden.

Wanneer je naar <https://rijketeksten.org/rijke-teksten/> surft, krijg je eerst de volledige verzameling rijke teksten te zien, waar je naar hartenlust tussen kan snuisteren. Toch naar iets specifiek op zoek? Geen probleem: dan filter je simpelweg op tekstgenre, teksttype, breed thema, domein en/of leeftijdsindicatie. Zo kom jij meteen op het type tekst waar jij naar op zoek bent, zonder te veel gedoe. Klaar om rijke teksten in jouw lessen te introduceren? Succes!

